

Діна РУБІНА

Біла голубка Кордови

Роман

З російської переклала

Олеся Грабець



ТЕРНОПІЛЬ
БОГДАН

Присвячується Борі

«Немає на землі жодної людини, спроможної сказати, хто вона. Ніхто не знає, навіщо він з'явився на цей світ, що означають його вчинки, його почуття і думки, яке його істинне ім'я, його невмируще Ім'я у списку Світла...»

*Леон Блуа
Душа Наполеона*

*Частина
перша*

Розділ перший

1.

Перед від'їздом він усе ж вирішив зателефонувати тітці. Взагалі завжди йшов на примирення першим. Тут найважливіше було не підлещуватися, не сюсюкати, а триматися так, наче не було ніякої сварки, — так, дрібниці, непорозуміння й тільки.

— Ну що, — запитав, — що тобі привезти — *кастануелас*¹?

— Іди до біса! — відрубала вона. Але у голосі відчувалося ледь вловиме вдовolenня, що подзвонив, таки подзвонив, не завіявся з вітрами, не попрощавшись.

— Може, віяло, Жуко? Що скажеш? — запропонував, посміхаючись у слухавку і уявляючи її патриціанське горбоносе обличчя в ореолі блакитнуватого серпанку сивини. — Приклеїмо тобі мушку на щічку, і вийдеш ти на балкон своєї богадільні як богиня-маха! Круто...

— Мені від тебе нічого не треба! — сказала вона норовливо.

— Отакої! — Катюзі по заслугі... доведеться задобрювати тебе іншим подарунком — іспанською мітлою.

— Чим іспанським? — буркнула вона. І прокололась.

— Ну, а на чому там твої подруги літають? — вигукнув, тріумфуючи, як у дитинстві, коли бувало обведеш круг пальця якогось беззя і скачеш, горлаючи: «на-ду-ри-ли дур-ня по-се-ред по-луд-ня...».

Вона кинула слухавку, але це вже не була сварка, не травнева гроза з блискавицями, тож можна було їхати з легким серцем. А якщо врахувати, що напередодні він переніс половину продуктового ринку у тітчин холодильник, — і поготів.

* * *

Залишилось *завершити* ще одну справу, *сюжет* якої він вибудовував і розробляв (вінєтки деталей, арабески подробиць) — три роки поспіль.

¹ *Кастануелас (ісп.) — кастаньети.*

І завтра, нарешті, з вранішньою зорею, на тлі бірюзових декорацій, з піни морської (між іншим, *лікувально-курортної* піни), народиться *нова Венера* за його власноручним підписом: останній порух диригентської палички, патетичний акорд у фіналі симфонії.

Неквапом він склав свою улюблену оливкову шкіряну валізу, невеличку, а проте містку, як солдатський клунок: ти її втрамбуєш до тріщання швів, *по саме*, як любив казати дядя Сьома, *нікуди*, — аж глядь, а другий тувфель таки упхався.

Збираючись у дорогу, він завжди ретельно продумував свій прикид. Повагом підбирав сорочки: замінив кремову на синю, витягнув до неї зі зв'язки краваток у шафі темно-блакитну, шовкову... А ще запонки, а як же... Ті, подаровані Іриною. І ті інші, подаровані Марго — обов'язково: вона помітить.

Ну ось. Тепер *експерт* одягнений пристойно на всі п'ять днів *іспанського проекту*.

Чомусь слово «експерт», вимовлене подумки, так його розсмішило, що він зареготав, навзнак завалившись на тахту, поряд з розкритою валізою. Зо дві хвилини реготав голосно і щиро, — він найщиріше сміявся завжди наодинці з собою.

Отак реготучи перекотився на край тахти, звисівся, висунув нижню шухляду шафи і, понишпоривши між зім'ятими трусами і шкарпетками, витягнув пістолет.

Це був зручний, простої конструкції «глок» системи Кольта, з автоматичним блокуванням ударника, з несильним плавним відкотом. До того ж, скориставшись шпилькою чи цвяхом, його можна розібрати за лічені секунди.

Надіймося, друже, що завтрашню важливу зустріч ти проспиш у валізі.

Пізно увечері він виїхав із Єрусалима у напрямку Мертвого моря.

Уникав їздити цими закрутами у темряві, але нещодавно дорогу розширили, частково освітили, і верблюжачі горби, що раніше затискали тебе з обох сторін, проштовхуючи у воронку пустелі, неначе знехотя розступились...

Та вже за перехрестям, де після заправки дорога повертає і тягнеться вздовж моря, освітлення щезло, і набубнявіла сіллю безпросвітна пітьма (така буває лише поблизу *цього* моря) насунулася знову, зненацька врізаючись у вічі різким світлом

фар зустрічних машин. Праворуч похмуро височіли чорні скелі Курмана, ліворуч проглядалася теж чорна, з асфальтовим полиском соляна гладінь, за якою далекими вогниками сльозився йорданський берег...

Через сорок хвилин дороги з п'ятми унизу злетіло й розсипалося святкове сузір'я вогнів: Ейн Бокек, зі своїми готелями, клініками, ресторанами і магазинчиками, — пристановище і для заможного туриста і для убого чухонця. Трохи далі від курортного поселення по береговій лінії самотньо й велично розкинув серед ночі свої білі, яскраво освітлені палуби, гігантський готель «Нірвана» — в п'ятсот тринадцятому номері якого Ірина, мабуть, уже спала.

Вона єдина з усіх його жінок воліла би, так само, як і він, лягати спати з курми і вставати з першим півнячим ку-ку-рі-ку. Однак це виявилось незручно: він не любив ані з ким ділити свої світанкові години: беріг запас пульсуючої вранішньої сили на довжелезний день, щоб очі були зіркі і пильні, а кінчики пальців чутливі, як у піаніста, і щоб голова варила... Якщо свою першу чашку кави він випивав сам, то в ароматному димку від першої цигарки йому ввижались успіхи прийдешнього дня.

Заради цих безцінних годин він частенько залишав Ірину пізно уночі.

Заїхавши на стоянку готелю, припаркувався, дістав з багажника валізу і неквапом, розтягуючи останні хвилини самоти, пішов у напрямку величезних карусельних лопатей головного входу.

— Спиш?! — жартома гаркнув охоронцеві-ефіопу. — А я приніс бомбу.

Той стрепенувся, зиркнув білками очиць і недовіриливо розтягнув у темноті білозубу гармошку посмішки:

— Та ну-у-у...

Вони знали один одного в обличчя. У цьому готелі, велелюдному і безладному, як місто, що стоїть осторонь від курортного поселення, він любив призначати ділові зустрічі, останні, підсумкові: той самий кінцевий акорд симфонії, до якого *інтересанту* ще треба пиляти горе-дорогою, між навислими над морем скелястими зубами, затягнутими скріпами і сіткою гігантського дантиста.

І правильно: як мовив дядя Сьома — *не побігаєш, не налигаєшся*. (А проте, сам дядя *бігати* у своєму ортопедичному черевіку просто не зміг би.)

1.

...Дзвінко-вітражна веселка зав'язнула однією клоунською штаниною в долині Кедрону, іншу штанину перекинула далеко, в Зайордання. І він, як у дитинстві, коли думав, що можна вбігти в кольоровий смугастий стовп (і розфарбуватися: одна щока зелена, друга малинова, і руки розкинути: долоня жовта, долоня фіолетова), — прискоривши кроки, опинився на вулиці Салах-ад-Діна, пробігши вздовж закритих ще — *ранній ранок* — арабських крамниць, зайшовши аж під аroachні зведення ринку хрестоносців і зрозумів, нарешті, куди йде: в крамницю Халіля. Він давно обіцяв Марго привезти яку-небудь скатертинку з дамаського шовку.

Минувши справа кут Пестеля і Мохової, із зусиллям змусив себе повернути наліво, до вулички, що веде до Храму Гробу Господнього; ось ще поворот, і ще один — наліво... Не дати знову затягнути себе у бік їхньої з Андрійком майстерні, то — інше, інше... Зараз за курсом корабля — крамниця Халіля.

Ось, нарешті, і вона: скляна підлога, під якою видно залишки стін візантійської церкви, широкий скляний прилавок у присмерковій глибині крамниці. А де шановний Халіль, запитує він викладача — *ім'я забув* — з кафедри монументального живопису академії мистецтв, у нього була ще така дивна м'ясоїдна звичка облизувати губи... А ось і він, Халіль, кружляє вниз по витій залізній драбинці з другого поверху: — *Адон Заккарія*, радий бачити тебе, сподіваюся, ти не поспішаєш? — і через плече велів тому, безіменному, точніше, викладачеві, що втратив ім'я, з монументалки... ні, це вже тринадцятирічний онучок Халіля, втім, і цей без імені:

— Каву, каву... — тобі *турки*, Заккарія, чи *шахор*¹? — рухом!

Хлопчик зникає і не з'явиться вже ніколи, як і кава. Замість нього у глибині під драбиною стає поміченим ще один прилавок, за яким на полицях тьмяним старим сріблом мерехтять...

¹ Турки — кава по-турецьки; шахор — чорна кава (*ієрум*).

— А що, Халілю, ти розширив бізнес? Мені здавалося, ти пишався, що зайнятий виключно шовком.

— Е, який там бізнес! Невелика особиста колекція, *хабіби*... Ти подивися, що мені днями дістали: старовинна благородна річ. — І через плече киває, і підморгує, запрошуючи поглянути... Погляд ковзає за рукою Халілія на одну з полиць, де... ах, плечем закриває, плечем...

— Відійди! — кричить *Заккаріа*, — відійди! — і з силою відсунувши Халілія, — та ніякий це, до біса, не Халіль, а скупник, гад, Юрій Маркович, сволота, геть!!! — тягне руку за своїм наслідним кубком, за *наділом* своїм: прочитати швидше, прочитати, що ж там, на підставці-спідничці вибито?.. А ось воно, ось... — тремтять вологі від хвилювання руки: «*Останній термін здачі реферату — на початку березня, колеги!*» І немов знущаючись, танцює гравірований галеон-трищоголовик на крутій хвилі, і кубок випадає з руки — стук! — і стрибає вниз, перелічуючи кожну зі скляних полиць — дзвяк! дзвяк! дзвяк!

Він розплющив очі... Легке колісання ангельсько-білого крила на широкому вікні, білі ризи мадонни, *палома бланка*... О Господи, де я? Що це? Дзвяк... дзвяк... дзвяк... дзвяк... дзвяк...

Він сів на ліжку, енергійно потер обличчя, повільно приходячи до тями. Ну, так: Італія, озеро Тенно, альпійський рай біля підніжжя гори Місоне. А дзвяк — це коров'ячий дзвіночок. Під нього навіть затишно спати – нормальній людині, звісно, а не тобі, відомому колекціонерові нічних кошмарів.

Вкотре вже він згадав не цей, звичний і примарний, а справжній кошмар: той ранок, коли Жука помітила пропажу. Її роздуте вітрилом, побіліле горло і очі, що вилазять з орбіт. Ось тоді він заціпенів від непоясного, ніколи ні до, ні після не відчутого страху, і застиг, закам'янів, не затулявся руками, поки вона біла його кухонним рушником, гірко ридаючи і безпорадно вигукуючи: «Наш наділ... негідник! мерзотник! наш наділ!!!!»

...Жуко, чи пробачиш ти мене!

Він накинув халат і вийшов на балкон.

Ранній ранок у глибокій альпійській тіні гір: немислима картинна краса, протипоказана будь-якому живописцеві. Немов Всевишньому

в цих краях зрадило почуття міри, і замість ніжного розтушовування, він — особливо опівдні — заходився під ярмарковий настрий жбурляти буйні фарби на цератовий килимок: високі списи смарагдово-зелених гір, прямолінійна «соковита» синь високого неба, відполірована гладінь озера з крихітним острівцем беріз, що стримлять уроздріб...

Але рано вранці тутешні фарби ще делікатні і бліді. Легкий прозорий пензель...

З боку вілли Едуарда і Сільвани доносився різновисокий гавкіт безлічі собачих глоток, і дорослих, і цуценячих: Сільвана розводила собак альпійської пастушої породи, і місяці два тому в них народився черговий виводок.

Просто в халаті він вийшов на ганок пансіону, повз робітника-косаря (*бонжорно! — бонжорно, синьйорі!*) — втік по зеленому узгір'ю до росяної хвртки. Вона відкривалася прямо в озеро, дерев'яні східці йшли з невеликого помосту у воду...

Сьогодні можна поплавати голяка — Сільвана вчора відвезла на злучку одну з улюблених сук, працівник, косар, не рахується, а єдина, окрім маєтку Едуарда, вілла на протилежному березі виглядає якщо й не зовсім покинутою, та поки що безлюдною.

Він скинув халат, шумно видихнув і стрибнув в холодну, нерельовану прозорості воду, і поплив в передчутті поштовхів крижаних ключів зісподу, з самого дна. Вони пружно били в живіт і в груди, завдаючи несподіваних зухвалих ударів, і в цій безцеремонній ласці гірського озера таїлася вишукана насолода...

...Смішно: з які це речі йому приснилася сьогодні *шовкова* крамниця Халілія? Він не був там з півтора року. А, ось чому: він розповідав учора Едуарду про тамтешній бізнес виготовлення святинь, разом описав Халілія, літнього перса суперечливої зовнішності: боязкі водянисто-зелені очі і рот, з густим рядом гострих зубів, як в акулячій пащеці. Здається, що у роті їх утричі більше, ніж має бути: поверх одного ряду вроздріб і як би про запас росте ще один — чисто як ті берези на острівці.

Цих шовкових крамниць у світі п'ять: три в Сирії, одна в Дубаї і ось, остання — в Єрусалимі; і тут, у Халілія можна поговорити з кравцями єрусалимських патріархів найрізноманітніших конфесій. Сюди на декілька годин навідується й кутюр'є з іменами

— Щоб зберегти цінність безлічі пречудових полотен, які я підписав не своїм, а чужими знаменитими іменами, і які зберігаються зараз у музеях і в приватних колекціях в різних країнах. Щоб їх не викинули на смітник люди — ці жалюгідні сноби і невігласи, які нічого не розуміють в мистецтві. Він перевів дихання... і, посміхнувшись, промовив: — До тебе там з'явиться чорний кіт, і вочевидь буде здивований. Його звать Чіко, він молодець і пірат, і сам себе проголошує. Але, все-таки, витягни з будинку на терасу увесь його корм — йому надовго вистачить...

Вона підвела голову, подивилася на нього запалими очима, видушила:

— Саккаріасе... я не хочу, не хочу-у-у!!! Давай залишимося тут назавжди!

Він підвівся, притиснув її голову до своїх грудей і сказав:

— Нічого не вдієш, Мануело. *Так треба...*

* * *

Усю дорогу назад вона мовчала і дивилася у вікно, іноді лише відкидаючи голову на спинку сидіння і прикриваючи очі.

Туман дуже скоро розсіявся, сонце яєчним жовтком забарвило осінні поля, неприбрані зігнилі соняшники. Удалині відкрилася м'яка лінія засніжених гір...

Нічого, вона впорається, думав Кордовин. Впорається...

По дорозі він час від часу згадував ще про що-небудь, і говорив м'яко, виокремлюючи, повторюючи по кілька разів. Познайомся там з тіткою, *іха*, вона хороша і дуже смішна: водить машину, пише вірші іспанською і робить «ластівку». Вона страшенно горюватиме, а ти не заперечуй, коли вона стане називати мене пройдисвітом. Адже я — пройдисвіт...

Вона різко повернула до нього голову:

— Але чому, — вигукнула, — з чого ти вирішив, що вони чекають тебе в Кордові?!

І він укотре терпляче повторив:

— Тому що вони знають, що я привезу тебе назад і ні за що не залишу саму. Вони знають толк у наживках. А якщо я спробую схватися, то навколо мене стане руйнуватися весь мій світ — згадай, що вони зробили з Марго; а я здохну, якщо подібне станеться з тобою.

— І ти готовий стати покірною жертвою цих катюг?! — крикнула вона.

Він усміхнувся і спокійно відповів:

— Вони не кати, Мануело. *Це* лише сокири, знаряддя страти... А я заборгував зовсім іншому кредиторіві. І за іншою відомістю.

* * *

Коли вже наближались до старого міста по *авеніда Доктор Флемінг*, він раптом пригальмував коло тротуару, повернувся до дівчини і сказав:

— Зовсім забув! Там у майстерні є одна картина: гола жінка на тлі вікна, за яким, — Толедо. Підписана ім'ям Кордовера, Саккаріас Кордовера. Ми не маємо права її знищити. Це портрет Пілар, і він повинен їй належати.

— Господи, — пробурмотіла вона, — хто така Пілар, і скільки їх у тебе, цих бабів?

— Відшукай її в Толедо, вона водить екскурсії в госпіталі Тавера. На жаль, не знаю повного імені. І, будь ласка, *іха*, дай їй трохи грошей... Дай їй побільше грошей, чорт забирай! Я збирався, але... якось не вийшло, боявся скривдити... У мене чомусь болить за неї душа. Вона незалежна, горда і... дуже ніжна. Обіцяй, що знайдеш її. Обіцяй мені!

Мануела мовчки дивилася йому в обличчя, ніби силкувалася розрізнити у ньому більше, ніж бачила.

— Просто ти любиш її, — нарешті відгукнулася вона. — Любиш її. Ось у чому справа.

* * *

На стоянці вона виглянула у вікно і кинула:

— Не бачу ніякого червоного «опеля».

— Не хвилюйся, вони давно його змінили. Вони не ідіоти. Можливо, зараз роз'їжджають на мотоциклі, після вчорашньої невдачі... Не думай про них, дитинко. Зараз ти вийдеш з машини і спокійно підеш до свого дому. Не квапся, не пришвидшуй ходи. Я йтиму за тобою на безпечній для тебе відстані. І якщо почуєш постріли, продовжуй іти, не озираючись. Обіцяй, що не будеш озиратися!

Вона була натягнута, як струна, і він побоювався, щоб наостанок вона не зірвалася — не розплакалася, не забила, не утнула що-небудь таке, через що увесь його, так точно вивіреним план, розсиплеться. Але вона мовчала, і тільки зведені брови на блідому обличчі здавалися вугільно чорними.

— Йди! — сказав. — Почекай! — подався до неї, міцно притиснув до себе. Відсторонився і чуйними пальцями, ніби до полотна торкався, на прощання легко пробіг кожну риску цього втраченого і знайденого *мамино* обличчя.

...Вулиці Старої Кордови вже рідшали; під височенними акаціями і платанами, недалеко від Алькасара, декілька людей похилого віку в чорних іспанських плащах залізли в автобус. Під стінами Мескити ворушилася сонна низка *коче де кабальос*. Не сподіваючись більше на улов, візничі повільно роз'їжджалися по домах.

Сонце ще стерегло рябі дахи, але пішоходи внизу вже бродили по пояс у вечірній тіні... Уздовж білої, розітнутої світлом стіни, задумливо брів лише *ловець людей*, продавець квитків національної лотереї.

Мануела піднімалася по вулиці, повільно спливаючи з тіні, як з води: до плечей, по коліна... Йшла, як він велів, не кваплячись, із рівною ставною спиною, злегка напруженою, немов будь-якої хвилини готова була вилетіти на сцену. Він знав, що, швидше за все, його чекають десь там, біля її будинку, але вже не відчував нічого, окрім пустельного гучного спокою, за яким слідувало тільки одне: підірвана пітьма.

Мама підійшла до дверей будинку, зачекала... І раптом обернулася. Він стояв кроках в тридцяти, дивлячись їй прямо в очі, посміхаючись спокійно і гірко.

І у відповідь вона осяялася щасливою посмішкою, майже беззвучно окликаючи його:

— Забудьку! Ти все-таки повернувся, забудьку!

І коли ззаду заревів мотоцикл, і відразу хлопнуло і ударило в спину, він по її обличчю — по тому, як мовчки перехопила вона долонею губи — зрозумів, що убитий.

Повільно опустився на коліна, перекинувся навзнік і встиг ще побачити, як спланувало поруч п'р'ячко: не з тих двосічних атласних лез білого крила, а грудне, пухове, невагоме, як останній подих; як воркування голубиного горла...

Ось вона повернула на свою вулицю, підійшла до дверей будинку, сповільнила крок...

...йому, в ці хвилини, коли він сховався на ешафот за чисельні свої гріхи, одинадцятим в своєму роду, дону Саккаріасу Кордовера, не дозволено дізнатися, що через п'ять днів у Толедському госпіталі Вірхен де ла Салюд пацієнтці Пілар Гарсія Морос принесуть на перше годування її новонароджених — двох абсолютно однакових хлопчиків вагою по два кілограми сто грамів — вражаюче здорових і міцних для недоношених немовлят.

Єрусалим, 2008–2009

Автор висловлює безмежну вдячність за допомогу у зборі матеріалів до роману:

Лолі Діас, Олексієві Осипову, Діні Воляк, Саші Ніколашкіній, Аркадієві Драгомоценку, Аллі Лібов, Ліні Микільській, Тані Гориній, Юхимові Кучеру, Каті Соллертинській, Елі Митіній, Ігореві Маркову, Рафаїлові Нудельману, Саші Окуневі, Соні Тучинській, Тані Чорновій.

ЗМІСТ

Частина перша	7
Частина друга.....	149
Частина третя	337



Літературно-художнє видання

Діна Рубіна

Біла голубка Кордови

Роман

Головний редактор *Богдан Будний*
Літературний редактор *Ірина Дем'янова*
Художник *Ростислав Крамар*
Комп'ютерна верстка *Ірини Рибницької*
З російської переклала *Олеся Грабець*

Підписано до друку 5.09.2012. Формат 84x108/32.
Папір офсетний. Гарнітура Мініон. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 23,52. Умовн. фарб.-відб. 23,52.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352)52-06-07; 52-19-66; 52-05-48
office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

Рубіна Д.

Р 82 Біла голубка Кордови : роман / Д. Рубіна. — Тернопіль :
Богдан, 2012. — 448 с.
ISBN 978-966-10-2629-1

УДК 82-31
ББК 84-44

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора перекладу чи видавця.*

© Рубіна Д., 2012
© Навчальна книга – Богдан, макет,
художнє оформлення, 2012

ISBN 978-966-10-2629-1